

Herbouw van de 'vergeten burcht' van Kasteel Huys ter Horst

De culturele identiteit wordt bepaald door hoe in de toekomst omgegaan wordt met ons verleden!

Een groen
'landmark'
voor Horst
aan de Maas

De box van de burcht
'zweeft' boven de ruïne van
het kasteel

i.o.v. Stichting kasteel Huys ter
Horst

ontwerp: DMV Architecten 19 april 2017

Herbouw van de 'vergeten burcht' van Kasteel Huys ter Horst

Kasteel Huys ter Horst heeft een historie die teruggaat tot de 13e eeuw. Begonnen als (vlucht)burcht met donjon (woontoren) heeft het zich in de loop der tijd, na een gedeeltelijke vernietiging in de Tachtigjarige oorlog door de Staatse troepen (niet de Spanjaarden hebben het kasteel vernietigd maar de Hollanders!), ontwikkeld tot een volwassen H-vormig kasteel met voorburcht, tiendschuur en grachten rondom. Van militair bouwwerk, de burcht, heeft het gebouw zich ontwikkeld tot een woonkasteel voor de adel. Wegens gebrek aan geld om het gebouw in stand te houden heeft de toenmalige eigenaar het kasteel in de eerste helft van de 19e eeuw als bouw materiaal steen voor steen verkocht tot op de funderingen, kelders en een hoekpunt van de voormalige toren na, zijnde de huidige ruïne. De ruïne is na de Tweede Wereldoorlog van de Duitse eigenaren als herstelbetaling onteigend en in eigendom gekomen van de gemeente Horst aan de Maas. Eind 20e eeuw hebben vrijwilligers, verenigd in de Stichting kasteel Huys ter Horst, een aanvang gemaakt met de herbouw van delen van het kasteel conform historische schilderijen tot op het niveau waar we in 2017 staan.

Afslag 10; de sportzone

Onlangs is voor de ontwikkeling van het gebied rondom het kasteel, aan beide zijden van de A73, op initiatief van de bevolking een bidbook gepresenteerd met de naam 'Afslag 10'. Daarin wordt het gemeentebestuur verzocht de ontwikkeling op zich te nemen van een sportzone rondom het kasteel die een verbinding heeft met afslag 10 van de A73. In deze sportzone neemt het kasteel een centrale plaats in zonder dat er een helder beeld is hoe die centrale functie daadwerkelijk ingevuld kan worden.

De instandhouding van een monumentale ruïne kost echter geld en levert niets op. Gezien de maatschappelijke ontwikkelingen om kostbaar erfgoed dat in eigendom is van overheden af te stoten is de vraag gerezen of de ruïne aan haar lot over dient te worden gelaten of dat een ontwikkeling mogelijk is tot een functioneel en zichzelf financieel bedruipend bouwwerk. Na een architectenselectie is aan DMV architecten gevraagd een visie en plan te ontwikkelen voor herbouw van het kasteel en/of voorburcht.

Herbouw van de burcht

Vervolgens komt als eerste de vraag naar voren wat men van Kasteel Huys ter Horst weer driedimensionaal zichtbaar wil maken: de voorburcht, de burcht of het H-vormige kasteel? Welke versie van de burcht of welke versie van het kasteel? Burcht en kasteel markeren de plek met hun funderingen en kelders en hebben een historische grondslag. De noordtoren, in de burchtfase als donjon (woontoren) ingericht, is later als kasteeltoren gebruikt en is het enige element van het gebouw dat beide fasen min of meer heeft doorstaan. Een hoekpunt reikt nog 'fier' naar de hemel. Herbouwt men het kasteel dan verdwijnen de burchtresten in het omvangrijke kasteel. Herbouwt men echter de burcht dan kunnen de resten van het kasteel nog duidelijk zichtbaar blijven. Kortom, de gelaagdheid van de bouwhistorie kan door het herbouwen van de burcht beter zichtbaar blijven. Om die reden is ervoor gekozen alle resten van funderingen en kelders zichtbaar te houden en de nieuwbouw van de burcht in 'boxvorm' zwevend boven de ruïne uit te voeren en het oude materiaal zichtbaar te laten blijven. Door de nieuwbouw boven de monumentale resten te laten zweven worden deze tevens beschermd tegen weersinvloeden en kunnen er in en onder de box functionele ruimten worden gecreëerd.

De burcht als centrum van 'afslag 10'

De 'box' krijgt een functie waarbij zowel eigentijds bewegen als cultuur centraal staan. Op het gebied van bewegen zijn bij de KVLO (Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding) ontwikkelingen gaande de traditionele vorm van 'schoolgymnastieken' ter discussie stellen en daaruit voortvloeiend de vorm en inrichting van de oorspronkelijke gymzaal. De geïntroduceerde zaalvorm is gebaseerd op de functionaliteit van he-

dendaags gymonderwijs en kan om die reden beter anders vormgegeven worden. Bijvoorbeeld een ruimte van 16m x 16m opdeelbaar in vier kwarten van 8 x 8m waar vier kleine groepen een sportactiviteit kunnen beoefenen, al dan niet interactief met multimedia.

Een combinatie van meer eigentijdse bewegingsactiviteiten en het traditionele gymnastieken blijft mogelijk. Het gros van de jeugd wordt enthousiaster van interactieve bewegingselektronica dan van de traditionele touwen en ringen. Het doel blijft echter hetzelfde: bewegen en beoefenen van verschillende sportsoorten.

De elektronica die ingezet wordt voor de sportactiviteiten kan eveneens worden gebruikt voor zaken als bijvoorbeeld een uiteenzetting van de historie van het kasteel in al haar facetten door middel van attractieve interacties. Historische beelden van het kasteel worden afgewisseld met spelactiviteiten waarmee het verleden van het kasteel voor de bezoeker toegankelijker wordt gemaakt.

Een romantische symbiose tussen natuur en architectuur

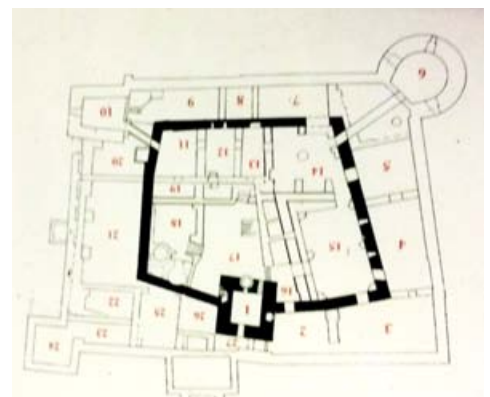
Het ontwerp omvat een herbouw van de vijfhoekige burcht waarin een grote zaal van 16mx16m met podium is opgenomen, waarbij de oorspronkelijke burchtomwalling op eigentijdse wijze wordt vormgegeven en herbouwd. De ruimte heeft binnenwanden die geschikt zijn voor interactief bewegen en projecties op de vloeren en wanden. De vloeren zijn voorzien van strepen door ledverlichting. De gehele burcht wordt afgesloten met een plat dak. Op het dak kunnen pv zonnecellen worden geplaatst voor de energievoorziening van de nieuwe binnenruimte. De vloer van de box wordt op 1,5m boven de ruïnemuren gepositioneerd, het oude niveau van de hoofdverdieping van het kasteel. De gevel tussen de oude kelderwanden en de bovenliggende boxgevels wordt ingevuld met glas zodat de box visueel zweeft boven de kelderwanden en funderingen. Dit houdt in dat de ruimten onder de box ter plaatse van de voormalige kelders ook binnenruimten worden, maar nu met daglicht. Deze ruimten kunnen worden ingezet als receptie, foyer of als tentoonstellingsruimten. Er blijven buiten de oude burchtcontour veel kelders en funderingen zichtbaar. Deze buitenruimten zijn inzetbaar voor culturele doeleinden of sportdoeleinden, ze blijven echter grotendeels onaangetast. Op deze wijze blijft de gehele ruïne zichtbaar. De onlangs nieuw gebouwde ruimten in de noordoosthoek kunnen als toiletten, kantine en vergaderruimten ingezet worden. Afgezien van de vijfhoekige burcht wordt eveneens de toren herbouwd. De toren functioneert als accentpunt om zowel de burcht als het kasteel te markeren maar tevens als ruimte voor het onderbrengen van lift, trap en installaties.

Dat de herbouw van de burcht met groene gevels geschiedt is om de vervlogen tijden vervlogen te laten blijven en om, zoals dat in de Romantiek gebeurde, de harmonie tussen natuur en cultuur te herstellen en een holistische benadering zichtbaar te maken. Het groen aan de voet van de ruïne en in de groene gevels omkaderen zo het ertussen liggende monumentale metselwerk en maken het onderscheid duidelijk tussen de nieuwbouw en de monumentale ruïne.

De voorburcht wordt groen vormgegeven, op een wijze waardoor de contouren van de bebouwing op de voormalige voorburcht weer zichtbaar worden zonder dat het de aandacht van de hoofdburcht afleidt.

Op deze wijze krijgt het verleden een plaats in de toekomst.

DMV Architecten
19 april 2017

De burcht en het kasteel in één tekening.

De verdieping; het 'box'niveau

De begane grond; het entreeniveau

De burcht
herbouwd
voor sport en
cultuur!

De 'Romantiek'... een symbiose tussen groen en grijs

De 'box'... een combinatie van 'ispace' en de 'beweegbox'

